

Nr 42

Utlåtande i anledning av motioner om en demokratiskt uppbyggd organisation av svenska kyrkan.

I de likalydande motionerna I: 286 av herr *Svenungsson m. fl.* och II: 319 av herr *Werner m. fl.* hemställs att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning samt förslag till lagstiftning om en demokratiskt uppbyggd organisation av svenska kyrkan med en kyrklig centralstyrelse för överläggningar med staten om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och svenska kyrkan.

Motionerna har remissbehandlats.

Motionsskäl

I motionerna framhålls att 1958 års utredning kyrka-stat förutsatt, att beslutet om det framtida förhållandet mellan staten och svenska kyrkan kommer att föregås av överläggningar mellan företrädare för staten och för kyrkan. Enligt motionärerna saknar kyrkan i nuvarande läge organ som kan företräda den i sådana överläggningar. Varken biskopsmötet eller kyrkomötet anses sålunda vara ett lämpligt organ för denna uppgift. Inte heller kan enligt motionärerna kyrkan vid nuvarande relation till staten själv tillsätta ett organ för överläggningarna. Att staten inte bör utse ett sådant organ åt kyrkan för förhandling med staten själv anser motionärerna uppenbart. Stat och kyrka måste i enlighet med gällande konstitution gemensamt stifta den lag som möjliggör att kyrkan själv tillsätter ett demokratiskt utsett organ för överläggningar med staten. Enligt motionärerna är det bästa sättet att åstadkomma ett sådant organ att kyrkan snarast får en central kyrkostyrelse som väljs av ett reformerat, demokratiskt kyrkomöte.

Motionärerna erinrar om att 1968 års kyrkomöte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit att förslag till lagstiftning om en förhandlingsduglig kyrkoorganisation föreläggs nästa kyrkomöte. Enligt motionärerna avser kyrkomötet härmed uppenbarligen en organisation som förordats även av 1958 års utredning kyrka-stat och som i den allmänna debatten kommit att betraktas som naturlig och önskvärd, oavsett vilken inställning man intar till kyrka-stat-relationen.

Motionärerna anser att genomförandet av en sådan organisation är angelägen redan nu, innan staten binder sig till ett ställningstagande i frågan om den framtida gestaltningen av relation kyrka-stat, och icke på något sätt föregriper utan

i stället underlättar det statliga ställningstagandet. En demokratisering av kyrkomötet och inrättandet av en kyrklig centralstyrelse är sålunda enligt deras mening lika genomförbara och angelägna reformer vid ett fortsatt samband mellan stat och kyrka som vid en fri kyrka.

Enligt motionärerna bör en förhandlingsduglig kyrkoorganisation byggas upp med församlingarna som grund och kan lämpligen tillskapas på följande sätt.

På församlingsplanet erfordras i detta sammanhang knappast några reformer. Genom den nära anslutningen till kommunallagen ger lagen om församlingsstyrelse redan nu kyrkan en demokratisk organisation på det lokala planet. En sådan är under framväxt också på stiftsplanet på frivillig väg genom beslut i stiftens om stiftsting och stiftsråd. Denna ordning bör nu konfirmeras i lag, med bestämmelser om val från församlingarna till stiftstingen för att ernå en lämplig uppbyggnad av dessa. Härigenom vinnns också på enklaste sätt förutsättning för en demokratisk uppbyggnad även av kyrkomötet. Detta kan nämligen då — utan kategoriklyvning mellan präster och lekmän samt professorer vid de teologiska fakulteterna och utan självskrivenerhet för biskoparna — väljas direkt av stiftstingen. I fråga om de verkställande organen kan, om det visar sig lämpligt, på stiftsplanet domkapitel och stiftsråd sammansmältas till en gemensam styrelse för stiftet. Det reformerade kyrkomötet bör i sin tur välja en kyrkostyrelse, som blir kyrkans ledande verkställande organ på riksplanet, samt organ för överläggningar med staten om den framtida kyrka-stat-relationen.

Efter påpekande att svenska kyrkan för sin del genom kyrkomötet redan har hemställt om en sådan ordning fortsätter motionärerna:

En central kyrklig styrelse skulle också avlasta regeringen och de statliga verken åtskilligt arbete med kyrkliga detaljfrågor och är från sådan synpunkt liksom även i övrigt från statliga utgångspunkter önskvärd.

Att reformen måste ske under det långa utredningsarbetet kyrka-stat förut-sattes redan av 1956 års riksdag då den begärde sådan utredning. Det överens-stämmer sålunda väl med vad statsmakterna uttalat att nu ge kyrkan en för över-läggningar med staten lämpad demokratisk organisation. Det pågående arbetet i 1968 års beredning om stat och kyrka behöver inte uppehållas genom beslutet om en kyrklig centralstyrelse. I stället påskyndas det slutliga avgörandet, om kyrkan under tiden ges möjlighet att tillsätta de organ som skall företräda den vid över-läggningar med staten. Att en fri kyrka måste ha en central styrelse är självklart och har för övrigt kommit till uttryck både i 1968 års kyrkomötes beslut och i den så kallade kyrkliga beredningsplan som tidigare utarbetats inom kyrkan. Även vid fortsatt samband kyrka-stat överensstämmer inrättandet av en sådan styrelse med både allmänna och kyrkliga önskemål och med föreliggande decentraliseringssträ-vanden.

Beträffande motionernas fullständiga innehåll hänvisar utskottet till motionen II: 319.

Kyrkans organisation på riksplanet, m. m.

Beträffande det ojämförligt största antalet kyrkliga ärenden gäller att de på riks-planet handläggs på motsvarande sätt som gäller för ärenden inom den allmänna statsförvaltningen. I den mån Kungl. Maj:t icke har förbehållit sig beslutanderätten

har de efter sakliga grunder fördelats på centrala ämbetsverk eller andra statsmyndigheter. Uppgifter på riksplanet fullgörs emellertid även av organ, vars karaktär helt eller övervägande är kyrklig, nämligen kyrkomötet, ärkebiskopen, biskopsmötet och de centrala kyrkliga styrelserna. En summarisk redogörelse för dessa organ lämnas i det följande. För en utförlig redogörelse för den kyrkliga organisationen och förvaltningen på riksplanet, stiftsplanet och lokalplanet får utskottet hänvisa till kyrka-stat-utredningens betänkande SOU 1967: 45 s. 37—120.

Kyrkomötet är kyrkans eget representativa och beslutande organ på riksplanet. Enligt KF den 22 april 1949 (nr 174) ang. allmänt kyrkomöte (kyrkomötesförordningen), vilken författning har karaktär av kyrkolag, består kyrkomötet av 100 ledamöter, varav 43 prästerliga ombud och 57 lekmannaombud. De prästerliga ombuden är dels samtliga 13 biskopar, dels två ombud för var och en av de teologiska fakulteterna, dels 26 valda ombud för stiftet. De prästerliga stiftsombuden utses genom direkta val, medan lekmannaombuden väljs av särskilda elektorer. Enligt kyrkomötesförordningen skall kyrkomötet sammanträda vart femte år, konungen dock obetaget att sammankalla mötet oftare. Kyrkomötet deltar tillsammans med Kungl. Maj:t och riksdagen i stiftande av kyrkolag. Dess medverkan krävs också vid ändring eller upphävande av prästerskapets privilegier. Vidare har kyrkomötet att i olika kyrkliga frågor såsom opinionsorgan ge sin mening till Kungl. Maj:t. Det ankommer också på kyrkomötet att ta viss befattning med de s. k. centrala kyrkliga styrelserna.

Varje kyrkomöte äger inom sig utse en *utredningsnämnd*, bestående av tre prästerliga ombud och fyra lekmannaombud, med uppgift att till nästföljande kyrkomöte bereda samt avge yttranden och förslag i sådana ärenden som mötet i anledning av motioner överlämnat till nämnden. Instruktion för nämnden fastställs av Konungen efter förslag av kyrkomötet.

Ärkebiskopen intar ställningen som svenska kyrkans främste representant och är dess självskrivne företrädare utåt, bl. a. i internationella sammanhang. Hans ledande ställning har kommit till uttryck bl. a. däri att han är självskrivne ordförande i kyrkomötet, i de centrala kyrkliga styrelserna och i biskopsmötet. Därjämte är han ordförande i styrelser i olika organ för rikskyrkligt och ekonomiskt samarbete. Bland biskoparna är ärkebiskopen »primus inter pares». Han utnämns av konungen bland de tre som vid företaget val uppförts på förslag. Valet förrättas dels i Uppsala stift av en valkorporation, sammansatt liksom vid annat biskopsval, dels i övriga stift av domkapitlen, vart och ett såsom en valkorporation.

Biskopsmötet är en institution vars förekomst, sammansättning och verksamhet inte är reglerad genom lagstiftning. Vid biskopsmötet kommer samtliga rikets biskopar och avhandlar frågor, där samråd eller samordning funnits vara lämpligt. Biskopsmötet har därjämte kommit att fullgöra uppgiften som ett kyrkligt centralt organ. De sammanträder numera tre gånger om året, regelmässigt i januari under fyra dagar, i april under två dagar och i september under tre dagar.

Utöver de nu beskrivna, helt eller delvis kyrkliga organen finns vissa rent kyrkliga organ med uppgifter för riket i dess helhet. Sålunda finns en mängd frivilliga kyrkliga organisationer på riksplanet. Därjämte finns *fyra centrala kyrkliga styrelser* som intar en mellanställning mellan fria och legala organ: Svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete (tidigare benämnt Svenska kyrkans diakonistyreelse), Svenska kyrkans missionsstyrelse, Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse och Svenska kyrkans diakoninämnd. För samtliga har Kungl. Maj:t fastställt stadgarna. Ledamöterna i styrelserna utses — med visst undantag för sjömansvårdsstyrelsen — av kyrkomötet. Ärkebiskopen är självskriven ordförande i samtliga styrelser. I övrigt skall hälften av ledamöterna vara präster och hälften lekmän.

Härjämte finns på riksplanet ett stort antal kyrkliga organisationer och organ med inriktning på kyrkans fria verksamhet. Bland dessa kan nämnas *Allmänna kyrkliga mötet*, som regelmässigt sammanträder vart tredje år och främst är kyrkligt opinionsorgan, samt *Svenska pastoratens riksförbund*, vars ändamål är att tillvarata pastoratens och församlingarnas intressen samt att bistå dem vid fullgörande av deras uppgifter.

Här må även nämnas att vid olika tillfällen under hela 1900-talet och även dessförinnan förslag väckts om inrättande av ett centralt organ, en kyrkans riksstyrelse, för handläggning av de kyrkliga ärendena på riksplanet. För uttalanden i ämnet av 1958 års utredning kyrka-stat och för motioner vid 1968 års kyrkomöte redogörs nedan. Beträffande övriga förslag får utskottet hänvisa till nyssnämnda betänkande SOU 1967: 45 s. 204 ff.

1958 års utredning kyrka — stat

1958 års utredning kyrka-stat har i ovan nämnda betänkande SOU 1967: 45 utförligt behandlat frågan om inrättande av en centralstyrelse för kyrkan (s. 202 ff). Såväl i ett A-läge som för det fall att det organisatoriska sambandet mellan kyrka och stat upplöses (B-, C- och D-lägena) kan enligt utredningen denna fråga komma att aktualiseras. I ett A-läge kan det tänkas att centralstyrelsen antingen får karaktären av ett statligt organ (*statlig centralstyrelse*), till vilket sammanförs flertalet av de uppgifter, som nu handhas av olika statliga myndigheter på riksplanet, eller också blir ett rent kyrkligt organ (*kyrklig centralstyrelse*) med uppgifter, som för närvarande ankommer på olika kyrkliga organ, och möjligen också med uppgifter, som nu åvilar statliga myndigheter. I de fria lägena kan uppenbarligen icke en centralstyrelse av statlig karaktär utan endast en kyrklig sådan ifrågakomma. Utredningen finner sig kunna utgå från att ett organ av sist angivet slag blir erforderligt, om det organisatoriska sambandet mellan kyrkan och staten upplöses.

Beträffande de argument, som enligt utredningen i de olika lägena kan anföras för och mot en centralstyrelse, kyrklig eller statlig, får utskottet hänvisa till betänkandet s. 223—252.

I ett särskilt avsnitt i samma betänkande har utredningen berört kyrkans behov av ett centralt representativt organ såsom företrädare för kyrkan vid sådana överläggningar med statsmakterna som kan komma att föregå ett slutligt ställningstagande till de framtida relationerna mellan staten och kyrkan. Ett beslut, varigenom det organisatoriska sambandet mellan kyrkan och staten skulle upplösas, kan enligt utredningen ske i två olika former. *Antingen* kan frågan — efter erforderliga grundlagsändringar — avgöras av regering och riksdag utan att något kyrkligt lagstiftande organ deltar i beslutet, *eller* också kan kyrkomötet medverka till beslutet i enlighet med nuvarande grundlagsreglering. Oavsett vilken av dessa ordningar som väljs, ter det sig enligt utredningen naturligt att före ett ställningstagande ingående överläggningar äger rum mellan företrädare för staten och med personer och organ, som kan anses vara representativa för kyrkan som trossamfund. Utredningen finner sig kunna utgå från att man inom kyrkan kommer att vidtaga åtgärder för att tillskapa ett representativt organ för sådana överläggningar.

Av intresse i detta sammanhang är även vissa uttalanden av 1958 års utredning i dess slutbetänkande (SOU 1968: 11 s. 250) i samband med behandlingen av vissa frågor som aktualiseras vid en eventuell övergång till en fri kyrka. Utredningen anför:

En huvudfråga när det gäller att fastställa den ordning som skall gälla för en fri kyrka är, om staten skall biträda vid utarbetandet av konstitutionen för den fria kyrkan. Svenska kyrkan har i nuvarande läge ej något organ som äger att självt fastställa en sådan konstitution. Om kyrkan själv skall kunna fastställa ordningen för den fria kyrkan behöver alltså kyrkliga organ därför tillskapas. Även bortsett härifrån är det en viktig fråga om behöriga kyrkliga organ för den fria kyrkan bör tillsättas före övergången till en fri kyrka. Bl. a. är det ett önskemål att överläggningar kan äga rum mellan företrädare för staten och för kyrkan, och för att kunna utse sådana representanter behöver kyrkan egna organ. För kyrkan bör därför på något sätt skapas regler, som ger exempelvis ett kyrkomöte beslutanderätt eller medbestämmanderätt i fråga om »lagar» eller stadgar för kyrkan på riks-, stifts- och lokalplanen.

Ett möjligt sätt är att — i samband med att, vid en skilsmässa, nu gällande regler om kyrkans konstitution och ställning upphäves — särskilda övergångsbestämmelser ges i samma ordning som vid nuvarande relation, dvs. av Kungl. Maj:t, riksdag och kyrkomöte gemensamt och att däri stadgas vilket organ som skall äga fastställa den nya ordningen och hur detta organ skall väljas. Därvid kan visserligen staten sägas ha deltagit i konstituerandet av den fria kyrkan. Men i övergångsstadgarna kan samtidigt anges att den nya ordningen skall gälla endast till dess »övergångskyrkomöte» självt fastställt ny ordning för val av kyrkomöte m. m. Det sålunda slutgiltigt valda kyrkomötet bör givetvis äga att fritt antaga de bestämmelser det önskar, såväl i vad gäller organ som beträffande arbetsuppgifternas fördelning, m. m.

1968 års kyrkomöte

De i förevarande motioner berörda spörsmålen har behandlats vid 1968 års kyrkomöte.

I en motion till kyrkomötet (nr 17) föreslogs att ett kyrkligt förhandlingsorgan

tillskapas för de överläggningar mellan svenska kyrkan och staten som måste komma att föregå den slutliga regleringen av kyrka-stat-förhållandet. Ett sådant organ ansågs av motionärerna böra baseras på en demokratisk, på församlingarna uppbyggd stifts- och riksorganisation och utgöras av en av kyrkomötet tillsatt kyrkostyrelse. Motionärerna föreslog att kyrkomötet i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om utredning och förslag till sådana lagändringar som möjliggjorde berörda reformer av kyrkans organisation.

Motionen hänvisades till särskilda utskottet, som behandlade den gemensamt med bl. a. en motion angående ett kyrkligt reformprogram. I den motionen (nr 18) föreslogs beträffande den kyrkliga organisationen i huvudsak följande: Kyrkomötet görs till ett ur demokratisk synpunkt representativt organ för Svenska kyrkan. En central kyrkostyrelse inrättas och får till sitt förfogande ett kansli med teologisk, juridisk och ekonomisk expertis. Till kyrkostyrelsen överflyttas bl. a. förvaltningen av kyrkofonden, fastställandet av rikskollekter samt fastställande av stadgar för de centrala kyrkliga styrelserna. Biskopsmötet infogas i kyrkans fastställda organisation. Stiftstingen får en för alla stift likformig uppbyggnad. Domkapitlen ombildas till att bli styrelse för hela den verksamhet som utföres i stiftet.

Särskilda utskottet anslöt sig i sitt betänkande (nr 1) över motionerna i huvudsak till den i motion nr 18 föreslagna reformen av kyrkans organisation samt hemställde att kyrkomötet i anledning av samma motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att de av motionärerna framförda önskemålen borde, på det sätt utskottet förordat, uppmärksammas och tillgodoses vid den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan. Därjämte hemställde utskottet att kyrkomötet måtte anhålla att reformerna skulle genomföras inom ramen för ett fortsatt samband mellan staten och Svenska kyrkan.

Kyrkomötet följde utskottet.

I anledning av motion nr 17 anförde utskottet inledningsvis att motionärernas förslag om ett kyrkligt förhandlingsorgan innebar att sådant organ tillskapades genom att vissa delar av det genom motion nr 18 aktualiserade reformprogrammet — främst de som berörde stiftstingens legalisering, reformen av kyrkomötet och inrättandet av en kyrkostyrelse — bröts ut och förverkligades så snart som möjligt.

Härefter fortsatte utskottet:

Utskottet kan i det väsentliga instämma i vad motionärerna anför. Utskottet anser det angeläget att Svenska kyrkan erhåller ett organ med vilket statsmakterna kan hålla fortlöpande kontakt och som därvid äger fullmakt att tala å kyrkans vägnar.

Även om sambandet mellan kyrka och stat — såsom ovan föreslagits — kommer att bevaras, måste vid en så omfattande nyreglering, som här förutsatts, en rad problem uppkomma, som kräver förhandlingar mellan stat och kyrka. Än mera gäller detta, om en skilsmässa mellan stat och kyrka skulle genomföras.

Sedan kyrka—stat-utredningens slutbetänkande framlagts, har på ärkebiskopens

initiativ bildats ett samarbetsorgan för bevakning av kyrkans intressen under medverkan av bl. a. Svenska pastoratens riksförbund och Rikskommittén för stifts-
ting och stiftsråd.

Detta samarbetsorgan har tillkommit i insikt om kyrkans angelägna behov av ett organ som i nuvarande situation kan företräda kyrkans intressen gentemot staten. Det kan i avvaktan på att kyrkan erhåller ett direkt, i dess organisation grundat förhandlingsorgan fungera för bevakning av att kyrkliga önskemål om den framtida gestaltningen av relationen till staten kommer till statsmakternas kännedom. Som ett provisorium kan det även i en förhandlingssituation företräda kyrkan. Behovet av ett kyrkans förhandlingsorgan skulle emellertid enligt utskottets mening bäst tillgodoses genom ett kyrkligt organ, som är grundat i kyrkans legala organisation och tillsatt i en ordning, mot vilken inga invändningar kan riktas ur demokratisk-representativ synpunkt.

Utskottet delar vidare motionärernas mening, att ett sådant organ är av sådan angelägenhetsgrad, att det bör skapas utan att den slutliga lösningen av kyrka—stat-frågan avvaktas. Tvärtom bör det om möjligt vara funktionsdugligt, när denna fråga står inför sin slutliga lösning. Utskottet har sökt beräkna tiden härför och kommit till samma resultat som motionärerna, nämligen att det finnes skälig tid för det nödvändiga lagstiftningsarbetet, om förberedelserna på börjas utan dröjsmål.

Utskottet delar också den i motionen framförda synpunkten, att man icke genom att bryta ut dessa reformer ur deras större sammanhang skulle föregripa den slutliga lösningen av frågan om kyrkans framtida förhållanden till staten. Hur denna fråga än löses framstår nämligen dessa reformer som lika angelägna och förtjänta av ett snart förverkligande.

När det gäller omfattningen av de åtgärder, som redan nu bör göras till föremål för lagstiftningsåtgärder, kan utskottet i det väsentliga ansluta sig till vad motionärerna föreslagit, med de jämkningar i fråga om åtgärdernas utformning som följer av vad ovan anförts i samband med utskottets granskning av motionen nr 18. Utskottet anser emellertid att vissa delar av reformerna kan anstå, därest det skulle visa sig att deras genomförande skulle komplicera och fördröja de åtgärder, som måste betraktas som mera angelägna med tanke på motionens syfte. Sålunda kan den del av en lagstiftning om stifts-ting, som skulle gälla dess eventuella rätt att fastställa en stiftsavgift, tills vidare uppskjutas, blott stifts-tingen legaliseras i det avseendet att de blir elektorsförsamlingar för kyrkomötesval m. m. Likaså torde en sammansmältning av stiftsråd och domkapitel tills vidare kunna anstå. Å andra sidan kan det tänkas, att det under utredningens gång visar sig mera rationellt att reglera hela detta område i ett sammanhang. Programmet bör därför nedskäras endast om hänsynen till tidsfaktorn gör det nödvändigt.

Utskottet hemställde att kyrkomötet i anledning av motionen nr 17 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att de av motionärerna framförda önskemålen måtte, på det sätt utskottet förordat, tillgodoses och förslag till lagstiftning i här berörda avseenden föreläggas nästa kyrkomöte;

Utlåtandet godkändes av kyrkomötet.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 26 september 1969 överlämnat kyrkomötets handlingar beträffande här berörda motioner till 1968 års beredning om stat och kyrka för att av beredningen tas i övervägande i samband med uppdragets fullgörande.

Remissyttrande

Utskottet har i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskrivet inhämtat yttrande över motionerna från 1968 års beredning om stat och kyrka.

Beredningen anför, under framhållande att den f. n. (5.3. 1969) analyserade remissopinionen över kyrka—stat-utredningens slutbetänkande (SOU 1968: 11) och räknade med att avge ett principbetänkande under år 1971, att den inte f. n. är beredd ta ställning till de önskemål som förs fram i motionerna.

Utskottet

I motionerna hemställs om skyndsamt utredning och förslag till lagstiftning om en demokratiskt uppbyggd organisation av Svenska kyrkan med en kyrklig centralstyrelse för överläggningar med staten om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan. En förhandlingsduglig kyrkoorganisation erfordras enligt motionärerna redan innan staten binder sig beträffande kyrka-statrelationen och är lika angelägen vid ett fortsatt samband mellan stat och kyrka som vid en fri kyrka.

Som framgår av redogörelsen ovan är frågan om inrättande av en riksstyrelse för Svenska kyrkan ingalunda ny. Under hela 1900-talet och även dessförinnan har med skilda motiveringar framförts förslag om inrättande av ett centralt kyrkligt organ. Självfallet har frågan fått en särskild aktualitet genom utredningarna om de framtida relationerna mellan kyrkan och staten. Senast har förslag om en kyrklig riksstyrelse prövats av 1968 års kyrkomöte. Förslagen framfördes i motioner, vilka i de delar som nu är av intresse väsentligen överensstämmer med förevarande riksdagsmotioner. Kyrkomötets särskilda utskott instämde i huvudsak i motionärernas yrkanden. På förslag av särskilda utskottet beslöt kyrkomötet att i skrivelse till Kungl. Maj:t bl. a. uttala att i motionerna framförda önskemål om ett kyrkligt reformprogram med en demokratiskt uppbyggd kyrkoorganisation och en kyrklig centralstyrelse borde, på sätt utskottet förordat, uppmärksammas och tillgodoses vid den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och kyrkan. Önskemålen om ett kyrkligt förhandlingsorgan — även det baserat på en demokratisk, på församlingarna uppbyggd stifts- och riksorganisation — skulle enligt kyrkomötet tillgodoses på sätt särskilda utskottet förordat och förslag till lagstiftning föreläggas nästa kyrkomöte. Kungl. Maj:t har i september 1969 överlämnat kyrkomötets handlingar i ärendet till 1968 års beredning om stat och kyrka för att av beredningen tas i övervägande i samband med fullgörande av utredningsuppdraget.

Som kyrkomötet uttalat och nu också motionärerna i riksdagen framhåller saknar kyrkan ett permanent centralt organ, som är grundat i kyrkans legala organisation och tillsatt i invändningsfri demokratisk ordning. Tillskapandet av ett sådant organ, som skulle kunna företräda kyrkan i dess helhet, är enligt utskottets mening förtjänt att ytterligare övervägas i samband med den fortsatta utredningen om den framtida gestaltningen av kyrka-statförhållandet. Därvid bör även tidsfaktorn

övervägas. Genom ovannämnda beslut av Kungl. Maj:t är sört för att en sådan prövning kommer till stånd. Med hänsyn härtill anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna icke är påkallad.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I: 286 och II: 319, icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1969

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Svanström (cp), fru Lindström (s), herrar Lidgard (m) och Richardson (fp);

från a n d r a kammaren: fru Löfqvist (s), fröken Bergegren (s), herrar Jönsson i Malmö (s), Johansson i Växjö (cp), Oskarson (m) och Jadestig (s).

Särskilt yttrande

av herrar *Oskarson* (m), *Svanström* (cp), *Lidgard* (m) och *Johansson* i Växjö (cp).

Med hänsyn till att Kungl. Maj:t numera överlämnat kyrkomötets framställning om en demokratiskt uppbyggd kyrkoorganisation med en kyrklig centralstyrelse och ett kyrkligt förhandlingsorgan till 1968 års beredning om stat och kyrka kan vi ansluta oss till utskottets uppfattning att förevarande riksdagsmotioner inte påkallar någon särskild riksdagens åtgärd. Vi vill emellertid inte underlåta att framhålla att enligt vår uppfattning kyrkans behov av ett organ som i nuvarande situation kan företräda kyrkans intressen mot staten är så angeläget, att det av motionärerna förordade förhandlingsorganet bör skapas utan att den slutliga lösningen av kyrka-statfrågan avvaktas. Enligt vår mening bör det vara funktionsdugligt när denna fråga står inför sin slutliga lösning. Kyrka-statutredningens arbete med kyrkomötets framställning bör enligt vår mening anpassas härefter.